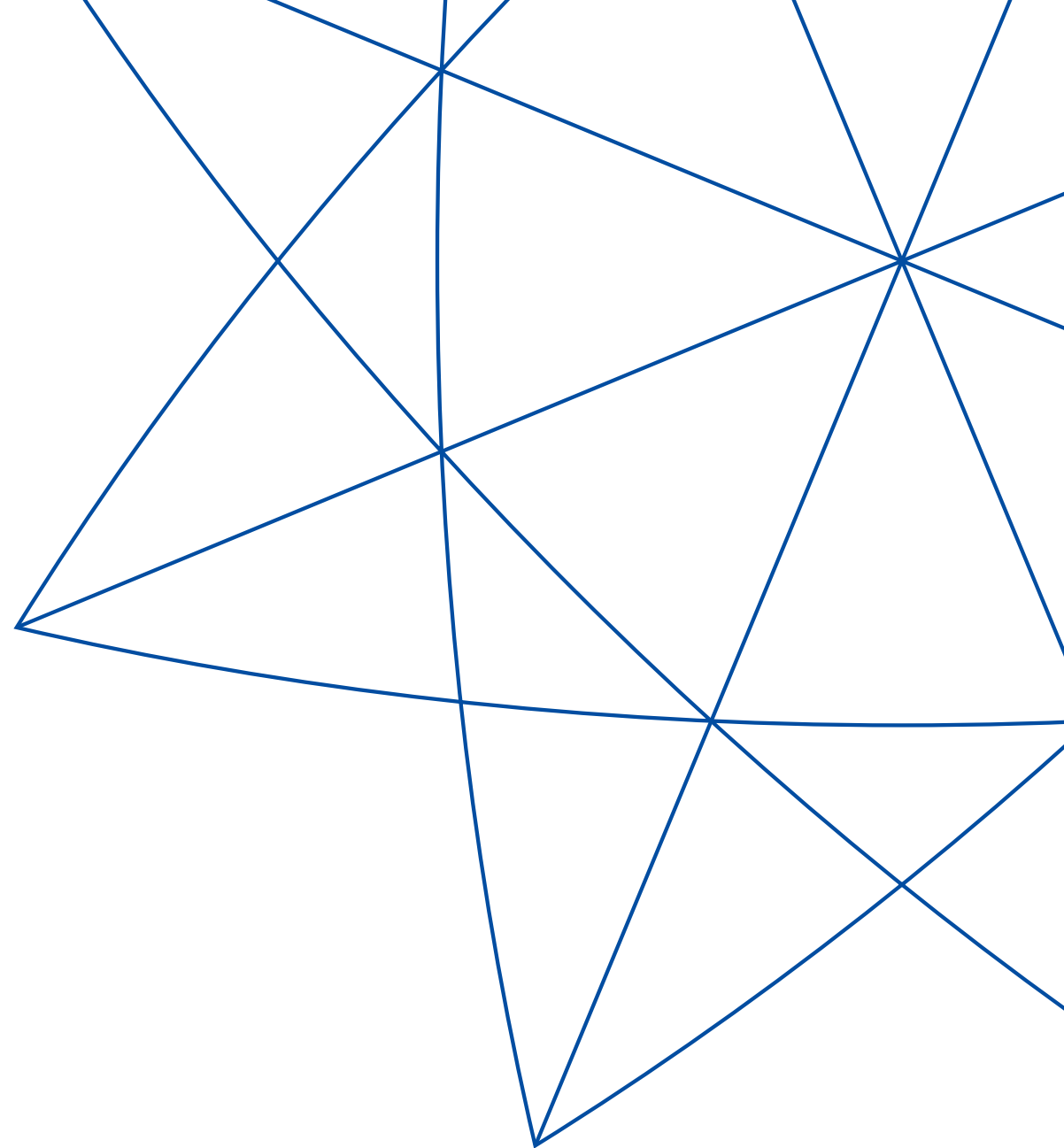

Eesti Varude Keskus

Riigi tegevusvarudest

Ando Leppiman

- Alates 1. juulist 2021 alustas AS Eesti Vedelkütusevaru Agentuuri õigusjärglasena tööd **AS Eesti Varude Keskus**
- Moodustab, haldab ja korraldab riigi tegevusvaru kasutuselevõtmist
- 100% riigile kuuluv ettevõtte, aktsiate hoidja on majandus- ja taristuminister
- Sissetulek läbi varumakse (vedelkütuse ja gaasivaru haldamiskulude katteks) ja riigieelarvelistest vahenditest riigi tegevusvaru moodustamise, haldamise ja kasutusele võtmise kuludeks
- Varude ostmine toimub läbi aktsiakapitali

EVK varade jaotus

Eesti Varude Keskuse tegevussuunad

Kütusevaru

Vedelkütused -
OSPA sisu- ja
õigusjärgsus

Gaasivaru

Haldamise
rahastamine
varumaksest

Toiduvaru

Toiduvaru
lepingud

Toorainevaru
loomine

Tootmisvõime
hoidmine

Tervishoiuvaru

Isikukaitse-
vahendite varu

Ravimite ning
meditsiini-
tarvikute varu

Toimepidevus ja logistika

Elutähtsa taristu
toimepidevus

Kriitiliste teenuste
varustustugi

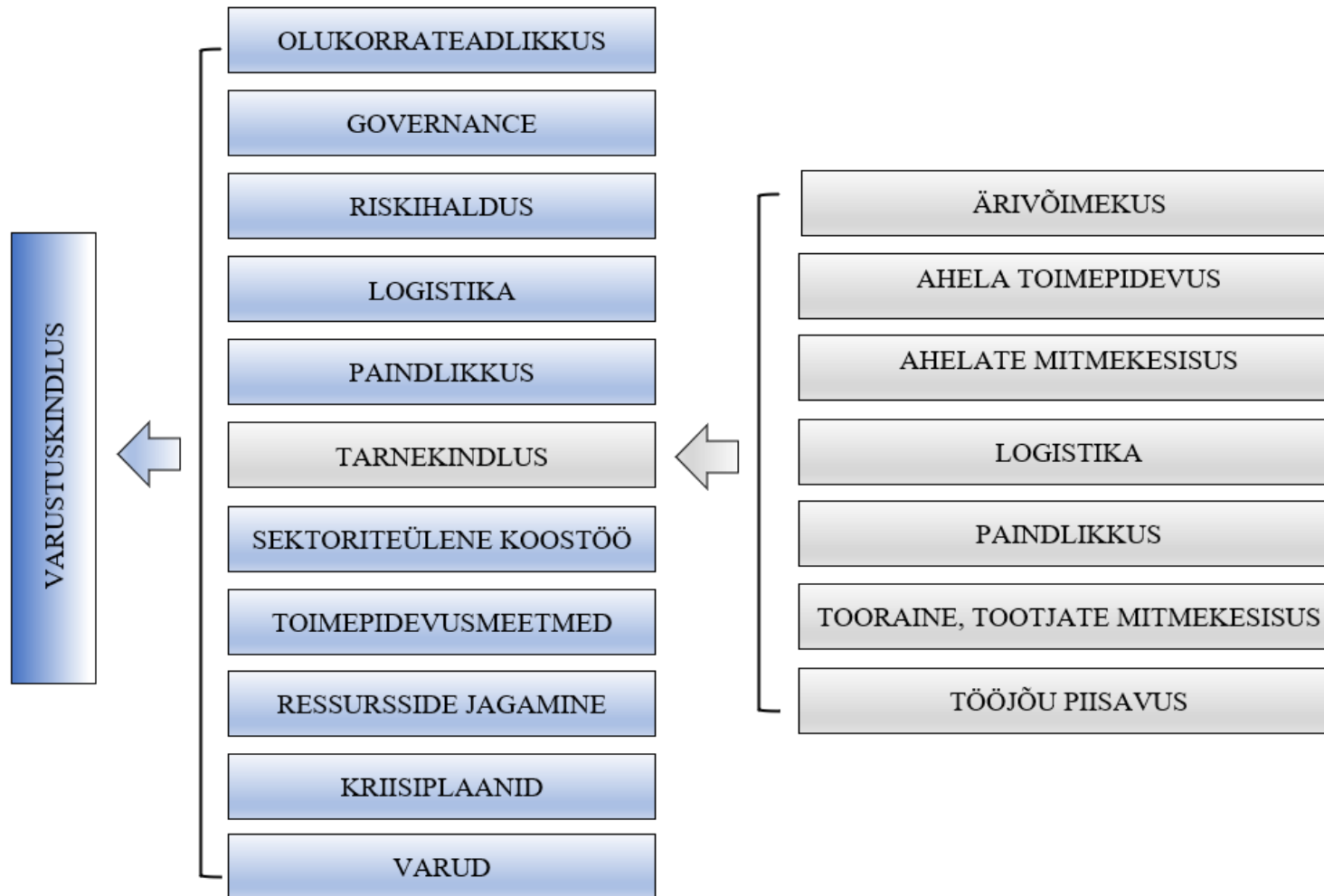
Varud ja varustuskindlus

Tegevusvarud

- Kaubandussõda käib pidevalt
- Energia, toit ja ravimid on baasvajadused, mille olemasolu on kriitilise tähtsusega
- Varu moodustamine aitab ületada lühiajalisi hinnašokke ja tarneraskuseid
- Energiavarude loomine ja sellekohane koostöö tänu õlitootjate embargole 70-ndate alguses, IEA loomine 1974
- EL koostöö tegevusvarude loomiseks
- Varu moodustamisel pole õiget ega lõpuni head lahendust – kui palju on piisav?
- Mis on mõistlik risk, mida ühiskonnana oleme võimelised taluma ja milliseid varusid vajame/jaksame moodustada
- Kas lahenduseks on kindlustada end igas eluvaldkonnas suuremate varudega?

Varustuskindlus

Rõhk koostööle ja varustuskindlusele

- Eesti jaoks parimaks võimaluseks panustamine rahvusvaheliste reeglite toimimisse ja riikidevahelisse solidaarsusesse (EL, NATO jne)
- Toimepidevusse panustamine on enamasti mõistlikum, odavam ja keskkonda säästvam kui üha suuremaid varusid moodustada
- Teenuse osutaja, äriettevõtte või kodaniku kriisiplaani läbi mõtlemine
- Varude puhul eesmärgiks liikumine tooraine või kriitiliste kaupade varu moodustamise poole, et tagada tootmisvõimekus
- Riigi tegevusvarud kategooriates, mis tagavad Eesti elanike hakkamasaamise tarnekriisides
- Varude moodustamine lähtudes tulevikuarengutest (kliimamuutused, globaalsed jõujooned) ja hästi ajastatult
- Tarbimise ja tarbimisharjumuste reguleerimine kriisiolukorras

Riigi tegevusvaru ABC

Riigi tegevusvaru

Riigi tegevusvaru on hädaolukorra lahendamiseks või selle ohu tõrjumiseks ning riigi varustuskindluse, riigi julgeoleku ja elanikkonna toimetuleku tagamiseks vajalikud **tooted**.

Riigi tegevusvaruks on

1. Vedelkütusevaru	vedelkütusevaru seadus
2. Maagaasi varu	hädaolukorra seadus ja maagaasiseadus
3. Isikukaitsevahendite varu	tervishoiuteenuste korraldamise seadus
4. Jaemüügiapteegi ravimite varu*	hädaolukorra seadus
5. Valmistoiduvaru	hädaolukorra seadus
6. Viljavaru	hädaolukorra seadus

*moodustamisel

Riigi tegevusvaru

Riigi tegevusvaru moodustab, haldab ja kasutuselevõtmist korraldab AS Eesti Varude Keskus

Lisaks on riigil teisi valdkondlikke varusid (nt tervishoiuvaruna vaktsiinide ja antidootide varu), mille haldamist koordineerivad teised asutused.

Varustuskindluse poliitika kujundamine on vastavat valdkonda kureeriva ministeeriumi ülesanne.

Riigi tegevusvaru moodustamise aluseks on:

- Vabariigi Valitsuse otsus
- seadus
- EVK otsus

Riigi tegevusvaru moodustamine

Riigi tegevusvaru on:

- EVK omandis olev varu ehk välja ostetud varu
- delegeeritud varu , mida hoiustab EVK lepingupartner ning EVK-l on varu omandamiseks eelisostuõigus

Varu hoitakse Eestis, kui Vabariigi Valitsus ei otsusta teisiti. Vedelkütusevaru ja maagaasivaru on lubatud hoiustada ka välisriigis

Varu **moodustamise kulud kaetakse riigieelarvest**. Varu haldamiskulude katteks võib seadusandja kehtestada kohustusliku **varumakse** (nt vedelkütusevaru ja gaasivaru)

Riigi tegevusvaru kasutusele võtmine

Varu kasutusele võtmise otsustab **Vabariigi Valitsus** või erijuhul **majandus- ja taristuminister**, tuues välja:

- varu kasutusele võtmise põhjuse
- kasutusele võetava varu nomenklatuuri ja koguse
- varu kasutusele võtmise tingimused (sh asjaolu, kas EVK võõrandab varu tasu eest või saajale tasuta)
- kasutusele võetud varu taastamise tingimused

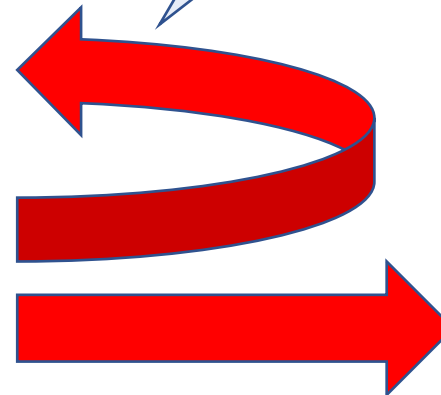
Detailne info riigi tegevusvaru suuruse ja vahendite koguse kohta ning selle kasutusele võtmise ulatuse ja tingimuste kohta **ei ole avalik** ning EVK on kohustatud tunnistama selle asutusesiseseks kasutamiseks

Vedelkütusevaru on elanikkonna julgeoleku ja toimetuleku tagamiseks riigi omandis olev varu, et hoida varustuskindluse kõrget taset, vältida majandustegevuse häireid ja tarnekriisidest tekkivaid turuvapustusi ning täita rahvusvaheliste lepingute alusel võetud kohustusi

Leibkond	<i>soovituslik 7 päeva kodune varu</i>
KOV / ETO / Reageerivad asutused	<i>esmaseks reageerimiseks soovituslik kohapealne varu ja/või tarneleping kütusemüüjaga</i>
Turuosalised (terminalid, tanklaketid)	<i>Tavapäraselt ühe kuu tavatarbimise mahus kommertsvaru</i>
EVK	Bensiini, diisli- ja lennukikütuse 90 päeva tavatarbimise varu

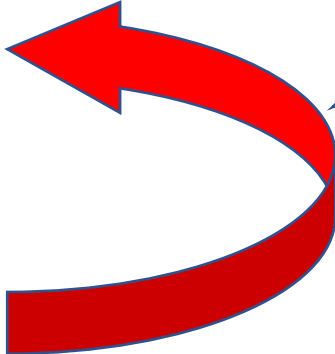
Tõsiste tarnehäirete puhul kütuste importimisel müüb EVK riigi tegevusvaru Eesti kütuseettevõtetele, kes saavad jätkata lepinguliste kohustuste täitmist ja tarbijaid kütusega varustada

Kütusevarude solidaarsel kasutuselevõtmisel Euroopa Komisjoni või Rahvusvahelise Energiaagentuuri otsusel globaalsete tarnetõrgete leevendamiseks ja olukorras, kui Eestis tarnetõrkeid ei esine, võib EVK teha varu müügipakkumise rahvusvahelisele turule

Maagaasivaru on elanikkonna julgeoleku ja toimetuleku tagamiseks riigi omandis olev varu, et tagada gaasimüüjate võime tarneraskustest põhjustatud hädaolukorras teenuse osutamine ning elanike ja ettevõtete gaasiga varustamine.

Leibkond	-
KOV / ETO / Reageerivad asutused	-
Turuosalised	<i>Gaasimüüjate kommertsvarud gaasi müügilepingute täitmiseks</i>
EVK	1TWh ehk 20-30% Eesti aastasest gaasitarbimisest

Hädaolukorras müüb EVK varu
gaasi võrguettevõtetele, kes
saavad jätkata lepinguliste
kohustuste täitmist ja tarbijaid
gaasiga varustada

Varustuskindluse ja toimepidevusmeetmed

- Varude kasutuselevõtmise korraldamine ja logistika
- EVK ja lepingupartnerite teenuste toimepidevuse tagamine
  - Generaatorite varu, sidepidamise võimekus, autonoomsed tankimisvõimalused, toimepidevuslünkadega tegelemine
- Tootmisvõimekuse (ravimid, toit) arendamine
- Energiajulgeolekuks vajaliku taristu olemasolu

Kokkuvõte

- Riigikogus arutamisel olevad uued julgeolekupoliitika alused sõnastavad, et **varustuskindluse suurendamist tuleb arendada võrgustikupõhiselt era- ja avaliku sektori koostöös**. See on ka EVK tegevuse tuum
- **Kiireks ja paindlikuks reageerimiseks peab valmisolek olema mitmekihiline** (kodused varud, sisenditest sõltuvatel organisatsioonidel oma kohapealsed operatiivvarud, KOVidel varud kriisiülesannete täitmiseks, kommertsvarud, reageerivate asutuste varud ja viimasena tulevad riigi tegevusvarud, mis on viimane kaitseliin)
- Elutähtsa teenuse osutajaks olemine vajab paremat mõtestamist ja arusaamist. **ETO-ks olemine on kohustus, vastutus ja privileeg korraga** kus ideaalis on riskid ning täiendavad kulud mõistlikult jagatud ettevõtte ja riigi vahel
- Ukraina sõda on muutmas ka varude eesmärki. Kui seni oli peamiseks argumendiks varustuskindluse tagamine, siis nüüd on **uue mõõtmena tulnud ka sõjaline vaade**
- Ühiskonna jaoks kriitiliste ahelate **toimepidevuse (sh varude) süsteemi ülesehitamine ei käi üleöö**. Meie põhjanaabrid on seda valdkonda arendanud aastakümneid ka külma sõja ajal ning suutnud saavutada märkimisväärset konsensust ühiskonnas. Kuigi EVK on teekonna alguses siis oleme pidanud tegema sisuliselt lendstardi.

Aitäh!

